

Amintiri din anii 1940-1944

De Ivan Grosz

Ca tânăr cu planuri, aveam 13 ani, am decis să public o mică gazetă cu întâmplările interesante din liceu precum și "împrejurimi". Pentru a nu cade în vreo capcană, am numit gazeta "Minciuna". Asistenții mei la redacție au fost Naschitz Gyuri și Neuhut Karcsi. Au apărut câteva ediții, conținând și poezii originale. Ultimul număr a inclus o mică "glumă" la adresa invaziei insulei grecești Creta de armatele germane, ce a avut loc tocmai atunci. Bineînțeles, doar o mica glumă inofensivă și fără semnificație, dar care a provocat suspendarea activității noastre. A fost ultimul număr al gazetei „Minciuna”.

Ce a urmat a fost solicitarea urgentă a părinților mei la ședința corpului didactic pentru a discuta soarta mea. Spre norocul meu, decizia n-a fost teribil de aspră putând să revin la școală peste trei zile, dar Minciuna și-a încetat apariția. Profesorii noștri considerau că e important să ferească școala de orice critică posibilă, iar în acea vreme, eram foarte vulnerabili, iar autoritățile nu așteptau decât un pretext pentru a interzice învățământul evreiesc. Cuvântul rostit dispare, cel scris persistă. "Verba volant scripta manent"... Din păcate, exemplarele gazetei "Minciuna" a trebuit să le părăsesc cu ocazia plecării.

Am fost și eu printre acei ce puteau asculta BBC-ul cu ajutorul unei cunoștințe. Așa am auzit în direct proclamația din 23 August 1944, al cărei șoc îl mai resimt și astăzi. Lovitura de stat din 23 August cu toate ramificațiile sale era atât de surprinzătoare, că ți-a tăiat răsuflarea. În același timp, realizai subit că de la un moment la altul ai devenit în fine un om liber. Senzație de nedescris. Dau mare credit regelui care a conceput și executat această manevră. Problema de moment a devenit dacă vor veni rușii la timp sau mai e posibil un pericol din partea rămășițelor armatei germane. Spre norocul nostru, mica garnizoană locală fusese înconjurată de unitățile reduse ale armatei române din localitate, iar noi am decis să ne ferim plecând în munți. A fost continuarea seriei de mari șanse (Dictatul de la Viena, decizia de deportare anulată în ultima clipă) care ne-a permis să rămânem în viață.